

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta Alankomaiden kuningaskunnan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta Alankomaiden kuningaskunnan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 22/2023 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lakimies Mikael Raivio, ulkoministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sisäministeriö
- puolustusministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Tietosuojavaltuutetun toimisto

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- oikeusministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen tasavallan ja Alankomaiden kuningaskunnan välillä helmikuussa 2022 allekirjoitetun sopimuksen turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa sellaisen turvallisuusluokitellun tiedon suojaaminen, jota vaihdetaan tai tuotetaan osapuolten välisessä yhteistyössä. Kysymys on arkaluonteisista tietoineistoista, jotka lähettävässä sopimusvaltiossa on erikseen luokiteltu korkean tietoturvalli-

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2023 vp

suuden tason toteuttamista edellyttäväksi. Sopimus ei velvoita turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamiseen.

Osapuolet ilmoittavat toisilleen, kun sopimuksen voimaantulon edellyttämät kansalliset toimet on toteutettu. Sopimus tulee voimaan toiseksi seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun jälkimmäinen ilmoitus on otettu vastaan. Sopimuksen voimaansaattamislaki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Käsiteltävänä olevan Suomen ja Alankomaiden välisen tietoturvaluusussopimuksen tarkoituksena on varmistaa sellaisen turvallisuusluokitellun tiedon suojaaminen, jota vaihdetaan tai tuotetaan maiden välisessä yhteistyössä erityisesti ulko-, puolustus-, turvallisuus- ja lainvalvontasioissa sekä tiede-, elinkeino- ja teknologia-asioissa. Kyse on arkaluonteisista tietoaineistoista, jotka lähettävässä sopimusvaltiossa on erikseen luokiteltu korkean tietoturvaluisuuden tason toteuttamista edellyttäväksi.

Kansainväliseen yhteistyöhön liittyviin asiakirjoihin sisältyy sellaisia salassa pidettäviä tietoja, joiden luvaton paljastaminen voi aiheuttaa merkittävää ja laajalle ulottuvaa vahinkoa keskeisille yleisille eduille. Tällaisten aineistojen asianmukaisesta käsittelystä on sen vuoksi pidettävä erityistä huolta. Kysymys on Suomen luotettavuudesta kansainvälisen yhteistyön osapuolena ja Suomen luovuttamien aineistojen suojaamisesta. Sopimus ei velvoita turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamiseen.

Tietoturvaluusussopimus on tarpeen muun muassa sen vuoksi, että se antaa suomalaisille ja alankomaalaisille yrityksille mahdollisuuden saada sellaisia tilauksia tai osallistua sellaisiin hankkeisiin, joiden toteuttaminen edellyttää pääsyä sopimusosapuolien turvallisuusluokiteltuihin tietoihin. Tällaisia hankkeita on esimerkiksi puolustusteollisuudessa. Sopimus parantaa suomalaisten yritysten kilpailuasemaa Alankomaissa tapahtuvissa tarjouskilpailuissa.

Tietoturvaluisuuden alalla ei ole monenkeskistä yleissopimusta. Pohjoismaiden välillä on kuitenkin tehty tietoturvaluusussopimus (SopS 11 ja 12/2013). EU:n jäsenvaltioiden välillä tehty sopimus turvallisuusluokitellun tiedon suojaamisesta on tullut voimaan 1.12.2015. Viimeksi mainitun sopimuksen määräykset eivät kuitenkaan ole yhtä kattavia kuin yleisen kahdenvälisen sopimuksen määräykset. Tämän vuoksi kahdenvälisiä tietoturvaluusussopimuksia tarvitaan edelleen myös EU:n jäsenvaltioiden välillä. Tällaisista valiokunnan käsiteltävinä ovat viimeksi olleet Unkarin (HaVM 2/2018 vp — HE 185/2017 vp), Itävallan (HaVM 3/2018 vp — HE 197/2017 vp) ja Belgian (HaVM 20/2016 vp — HE 186/2014 vp) kanssa tehdyt sopimukset. Suomi on hiljattain liittynyt myös Naton jäsenvaltioiden väliseen tietoturvaluusussopimukseen (HaVL 4/2023 vp — HE 4/2023 vp).

Sopimuksen sisältö vastaa kansainvälisistä tietoturvaluusussopimusten velvoitteista annetun lain (588/2004) säännöksiä ja aiemmin voimaan saatettujen Suomen tekemien kahdenvälisten tietoturvaluusussopimusten määräyksiä. Alankomaista Suomeen toimitettuihin turvallisuusluokiteltuihin tietoi-

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2023 vp

hin ja materiaaleihin sovelletaan kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettua lakia, jonka mukainen salassapito on riippuvainen sopimuksen määräyksistä, mikä merkitsee yleensä kattavampaa salassapitovelvoitetta kuin julkisuuslain (621/1999) säännökset.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Suomen ja Alankomaiden välillä tehdyn sopimuksen hyväksymistä sekä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 22/2023 vp tarkoitetun sopimuksen.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 22/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 17.11.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Mari Kaunistola kok
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Laura Meriluoto vas
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Eemeli Peltonen sd
jäsen Paula Werning sd
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Henri Helo